

Universitat de CATALUNYA

Coordinació:
Josep M. Vilalta

Redacció:
Carol Biosca
Joan Esculies
Josep M. Vilalta

Aquesta publicació s'ha acabat d'editar
el mes d'octubre de l'any 2010

- 04 Presentació
- 06 La Universitat de Catalunya
- 08 L'ACUP. Objectius i evolució recent
- 12 Àmbits de treball
- 14 Programes i projectes 2008-2010
 - Estratègia i relacions institucionals
- 16 Llibre Blanc de la Universitat de Catalunya
- 20 Relacions institucionals
 - Gestió universitària
- 22 Impuls de l'administració electrònica (e-administració)
- 24 Suport i coordinació de les relacions laborals de les universitats
- 26 Finançament universitari
 - Relacions internacionals
- 28 Pla de projecció internacional
- 30 Observatori internacional
- 32 Representació internacional i fires
- 34 Estratègia de cooperació universitària pel desenvolupament
- 36 Cooperació universitària Àfrica-Catalunya
 - Estudis i observatori
- 38 Estudi de la contribució de les universitats al desenvolupament regional (OCDE)
- 40 Impactes de la Universitat de Catalunya a la societat
- 42 European drivers for regional innovation
- 44 Desenvolupament institucional i formació
 - Societat-universitat
- 46 Recercaixa
- 48 La Universitat dels nens i de les nenes de Catalunya (udn2.cat)
- 50 Cicle de conferències "Ciència i Ciutadania"

Presentació

Benvolgudes, benvolguts,

Aquí teniu la primera memòria institucional de l'Associació Catalana d'Universitats Públiques (ACUP), que agrupa les vuit universitats públiques de Catalunya. Com sabeu, l'ACUP té com a principal objectiu l'impuls de la formació i la recerca universitàries de qualitat, que permetin avançar amb fermesa en la construcció d'una societat basada en el coneixement. La voluntat, per tant, és situar l'educació superior i la recerca al centre del debat nacional i de les prioritats del país.

Les universitats estan cridades a jugar un paper central i estratègic en la nova societat i economia del coneixement. Amb la voluntat de treballar en xarxa pretenem, sota la marca que ens aglutina, Universitat de Catalunya, construir un projecte de futur amb voluntat de col·laboració mútua i d'estratègia col·lectiva.

Així, volem un sistema universitari cohesionat, territorialment equilibrat, coordinat, amb projecció comuna i amb perfils institucionals singulars i complementaris. És a través de la cooperació de les universitats, junt amb altres organismes i institucions tant nacionals com estatals i internacionals, que aconseguirem fer plantejaments de conjunt en bé del progrés del país i situar la Universitat de Catalunya com un referent internacional.

Partim d'unes condicions que ens ho permeten. La *Universitat de Catalunya* acull una de les comunitats universitàries més grans del sud d'Europa, amb una oferta d'estudis rica i variada i amb grups de recerca cada cop més consolidats en l'àmbit europeu i internacional.

L'objectiu d'aquesta publicació és donar a conèixer l'ACUP, el seu recorregut i els seus àmbits d'actuació preferents, que són: l'estratègia i les relacions institucionals; la gestió universitària; les relacions internacionals; els estudis i l'observatori, i estrènyer la relació universitat-societat. Cadascun d'aquests eixos aglutina els programes i projectes que s'han impulsat des de l'any 2008.

En aquesta memòria podreu comprovar que l'ACUP és un organisme viu, amb projectes estratègics en curs, que té un encàrrec i és, al capdavant, una mostra evident que la col·laboració interuniversitària és cabdal per assolir reptes comuns i per situar el nostre sistema universitari al capdavant d'Europa i del món.

Els continguts que trobareu en aquesta publicació són una mostra que la nostra cooperació i la col·laboració són essencials per al conjunt del sistema i per al país. La col·laboració permet economies d'escala, racionalitzar l'oferta i fer més eficients els recursos que tenim. Continuar en aquesta direcció és garantia d'èxit i ens beneficia a tots com a agents essencials del progrés de la societat present i futura.

Estic segura que afrontarem amb tenacitat i convicció el canvi cultural de les nostres institucions i que les properes memòries recolliran els fruits de la potencialitat de la nostra acció comuna.

Imma Tubella i Casadevall

Presidenta de l'Associació Catalana d'Universitats Públiques

La Universitat de CATALUNYA

La *Universitat de Catalunya* agrupa les vuit universitats públiques catalanes: la Universitat de Barcelona (UB), la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), la Universitat Politècnica de Catalunya (UPC), la Universitat Pompeu Fabra (UPF), la Universitat de Girona (UdG), la Universitat de Lleida (UdL), la Universitat Rovira i Virgili (URV) i la Universitat Oberta de Catalunya (UOC).

Estudiants:
203.406

Personal docent i investigador:
15.214

Grups de recerca consolidats:
686

Estudiants:
51.843

Personal docent i investigador:
4.518

Grups de recerca consolidats:
244

Estudiants:
35.695

Personal docent i investigador:
3.345

Grups de recerca consolidats:
171

Estudiants:
30.288

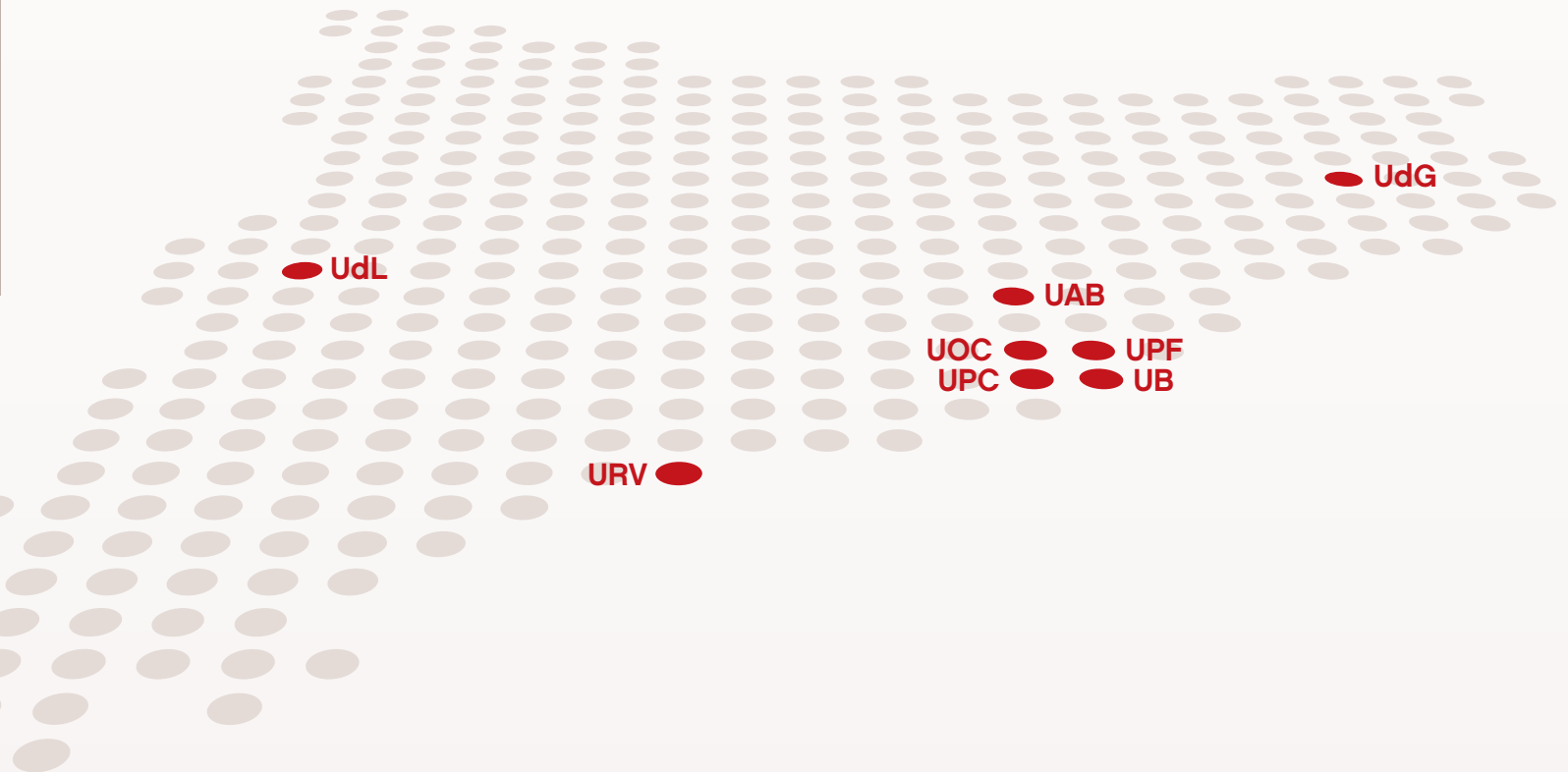
Personal docent i investigador:
2.585

Grups de recerca consolidats:
113

Estudiants:
11.430

Personal docent i investigador:
1.076

Grups de recerca consolidats:
46

Estudiants:
11.552

Personal docent i investigador:
1.152

Grups de recerca consolidats:
35

Estudiants:
7.880

Personal docent i investigador:
848

Grups de recerca consolidats:
32

Estudiants:
12.065

Personal docent i investigador:
1.503

Grups de recerca consolidats:
42

Estudiants:
42.653

Personal docent i investigador:
187 prof. **2.043** tutors

Grups de recerca consolidats:
3

L'ACUP. Objectius i evolució recent

ACUP

L'Associació Catalana d'Universitats Públiques (ACUP) va ser creada l'any 2002 per iniciativa de les universitats de Barcelona (UB), Autònoma de Barcelona (UAB), Politècnica de Catalunya (UPC), Pompeu Fabra (UPF), Girona (UdG), Lleida (UdL), Rovira i Virgili (URV) i Oberta de Catalunya (UOC). La seva finalitat principal és ser la veu essencial de les universitats públiques de Catalunya i sumar esforços per promoure iniciatives, programes i projectes conjunts pel bé de la millora del sistema universitari i perquè aquest constitueixi un motor de desenvolupament social, cultural i econòmic.

El preàmbul dels Estatuts de l'ACUP diu textualment: "Autonomia, catalanitat i modernitat va ser una trilogia constant que va presidir els Congressos Universitaris Catalans de 1903 i 1918. Aquests ideals i aspiracions intel·lectuals no es poden considerar esgotats i són els que inspiren la voluntat de col·laboració de les universitats públiques catalanes. Una autonomia que no respon sinó a treball

i responsabilitat, que és el que porta les universitats a associar-se per fer plantejaments de conjunt, en bé del progrés del país. Des d'un profund coneixement de la història universitària a Catalunya, el que permet recordar les paraules de Tirant lo Blanc quan afirma que "qui oblida lo passat, oblida a sí mateix", la universitat vol treballar pel futur. El fet que les universitats públiques catalanes creïn una associació vol fer palesa la seva voluntat de col·laboració, com una sola veu, en tots aquells temes en què la unanimitat sigui possible. Una col·laboració entre elles i amb l'Administració, per aprofundir la trajectòria cultural de Catalunya.

Com en altres moments històrics, en què la iniciativa catalana ha hagut de donar respostes pròpies als problemes de la universitat, ara també es fa més necessari que mai poder disposar d'unes eines i d'una Llei catalana, que arribin a ser el vehicle de l'autonomia que la universitat requereix per tal que la creativitat sigui possible. Una creativitat que resulta necessària per a la renovació permanent de l'educació i el foment d'una recerca de qualitat científica indiscutible, que han de ser practicats en un ambient de confiança, en una universitat vinculada a la realitat social, permeable al món que l'envolta i que treballa per aconseguir la major cohesió social possible".

La finalitat principal de l'ACUP és sumar esforços de les universitats públiques de Catalunya per promoure iniciatives, programes i projectes conjunts pel bé de la millora del sistema universitari

Els rectors de les universitats que van constituir i posar en marxa l'ACUP l'any 2002 són:

Joan Tugores UB
 Lluís Ferrer UAB
 Josep Ferrer UPC
 Maria Rosa Virós UPF
 Joan Batlle UdG
 Joan Viñas UdL
 Lluís Arola URV
 Gabriel Ferraté UOC

Els rectors i rectores de les universitats representen la institució a l'Assemblea General de l'ACUP, màxim òrgan directiu de l'Associació. La presidència de l'ACUP recau anualment i de forma rotatòria preestablerta en els rectors i rectores de les universitats. Així mateix, des de l'any 2008 s'han afegit com a membres de l'Assemblea General de l'Associació els presidents i presidentes dels Consells Socials o càrrecs equivalents de les universitats membres.

A partir dels anys 2006-2007, l'ACUP ha intensificat en gran mesura la seva activitat i la seva presència pública, adquirint una experiència que, avui dia, podem afirmar que la situa com una associació universitària de referència en el panorama europeu. Així ho testimonia el volum considerable de relacions i projectes que es duen a terme en el panorama internacional. A partir de la creació d'una Secretaria Executiva i de la generació d'una estratègia conjunta que pretén situar Catalunya com un espai universitari de referència al sud d'Europa, l'Associació ha generat un seguit d'iniciatives per a la millora de les universitats que en són membres i pel conjunt del sistema universitari en les seves diferents tasques: formació, recerca, transferència de coneixements a la societat i gestió interna. Una fita significativa en aquest camí va ser la publicació, el juny de 2008, del Llibre Blanc de la *Universitat de Catalunya*, un document que proposa un model de futur per a la universitat catalana, modern, innovador i al servei de la societat i el seu progrés, i que, alhora, es concreta en tot un seguit d'estratègies i projectes específics a desplegar en els propers anys per caminar cap a aquesta universitat innovadora al servei de la societat.

En l'actualitat, l'Associació desenvolupa més de 15 programes i projectes, que es descriuen en les pàgines següents i sobre els quals es pot obtenir més informació al lloc web de l'ACUP (www.acup.cat). L'Associació treballa, en aquest sentit, en cinc àmbits principals:

- Estratègia i relacions institucionals
- Gestió universitària
- Relacions internacionals
- Observatori i estudis
- Vinculació societat-universitat

Assemblea General

Dídac Ramírez

Rector de la Universitat de Barcelona.

Joaquim Coello

President del Consell Social de la Universitat de Barcelona.

Anna Ripoll

Rectora de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Àlicia Granados

Presidenta del Consell Social de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Antoni Giró

Rector de la Universitat Politècnica de Catalunya.

Joaquim Boixareu

President del Consell Social de la Universitat Politècnica de Catalunya.

Josep Joan Moreso

Rector de la Universitat Pompeu Fabra.

Núria Basi

Presidenta del Consell Social de la Universitat Pompeu Fabra.

Anna Maria Geli

Rectora de la Universitat de Girona.

Albert Bou

President del Consell Social de la Universitat de Girona.

Joan Viñas

Rector de la Universitat de Lleida.

Ramon Roca

President del Consell Social de la Universitat de Lleida.

Francesc Xavier Grau

Rector de la Universitat Rovira i Virgili.

Àngel Cunillera

President del Consell Social de la Universitat Rovira i Virgili.

Imma Tubella

Rectora de la Universitat Oberta de Catalunya.

Josep Vilarasau

President del Consell Assessor de la Fundació de la Universitat Oberta de Catalunya.

Secretari Executiu

Josep M. Vilalta

Equip tècnic

Nadja Gmelch

Tècnica de projectes.

Àlicia Betts

Tècnica de projectes.

Alba Morales

Tècnica programa RecerCaixa.

Nia Solé

Gestió i administració.

Àmbits de treball

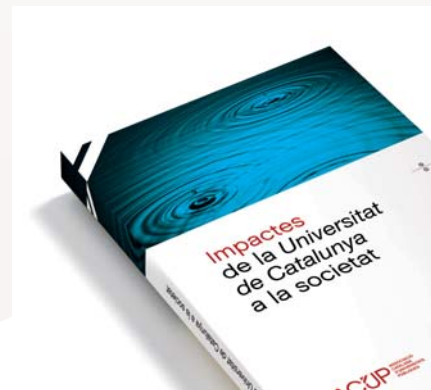
Estratègia i relacions institucionals

Anàlisi i disseny de polítiques pel sistema universitari públic de Catalunya en col·laboració amb altres institucions i entitats, i impuls de les relacions institucionals amb els agents de les polítiques universitàries i de recerca a Catalunya i al conjunt de l'Estat.

Relacions internacionals

Foment de les relacions internacionals amb països, regions i sistemes universitaris d'arreu del món, i projecció internacional de les universitats públiques catalanes - *Universitat de Catalunya*.

Observatori i estudis

Elaboració i coordinació d'estudis, informes i estadístiques en matèria universitària en els àmbits d'activitat principals de les universitats (formació, recerca, transferència de coneixements i gestió universitària) i en col·laboració amb altres entitats i països.

Gestió universitària

Impuls d'iniciatives i projectes per a la millora i la innovació de la gestió universitària, tant del conjunt del sistema universitari públic català com de cadascuna de les universitats membres.

Vinculació societat-universitat

Foment de programes i projectes de gran abast per apropar les universitats i la societat pel bé del progrés social, cultural, econòmic i tecnològic.

Programes i projectes 2008-2010

Llibre Blanc de la Universitat de Catalunya

El Llibre Blanc de la *Universitat de Catalunya* és la configuració d'un full de ruta comú de les universitats públiques catalanes per construir una estratègia col·lectiva i cooperativa que serveixi per situar Catalunya com a espai universitari de referència al sud d'Europa. El llibre proposa 64 estratègies i 73 projectes concrets que es volen desplegar per construir aquest sistema universitari de qualitat i de referència internacional.

Al costat del valor simbòlic que conté en si mateix el nou concepte d'*Universitat de Catalunya* –una marca que agrupa per primer cop vuit universitats de perfils diferents amb la voluntat de construir un sistema universitari cohesionat i de qualitat–, el Llibre Blanc se singularitza per aportar un punt de vista propi i compartit a la reflexió europea sobre la universitat i el seu paper a la societat actual.

El document destaca sobretot per traçar un full de ruta comú, amb uns objectius de futur concrets “que van molt més enllà de les meres intencions programàtiques i de les paraules”, com va assenyalar Anna Maria Geli, rectora de la UdG i presidenta de torn de l'ACUP, el juny del 2008 quan es va fer la presentació pública del document a Barcelona.

A través d'una bateria de 64 estratègies i 73 projectes, el Llibre desgrana un nou model d'universitat catalana amb una clara vocació de servei a la societat, en què les universitats es comprometen a potenciar la transparència i la rendició de comptes i a treballar de forma conjunta per millorar la qualitat de la formació, intensificar la recerca científica i incentivar la transferència de coneixement per tal de contribuir al progrés social, econòmic i cultural.

El document es divideix en onze apartats que corresponen als grans àmbits d'actuació per avançar cap a aquesta nova universitat, més cohesionada i coordinada, territorialment equilibrada, amb perfils singulars i complementaris i amb projecció comuna. El Llibre Blanc va ser impulsat i elaborat per l'ACUP amb el suport del Comissionat per a Universitats i Recerca de la Generalitat de Catalunya, Caixa Catalunya i Banco de Santander.

La Universitat de Catalunya

L'impuls de la *Universitat de Catalunya* constitueix el missatge transversal del Llibre Blanc, present a tots els capítols. La filosofia de fons és trencar amb el model d'universitat més comú, aïllada i independent, i apostar per un model de coordinació que potenciï el desenvolupament d'aliances estratègiques, en el benentès que aquesta nova manera de fer revertirà en una millora de la tasca de les universitats, en particular, i del sistema, en general. Entre les estratègies que figuren en aquest apartat, apareix en primer lloc la d'impulsar la cooperació interuniversitària, juntament amb la d'enfortir la presència internacional comuna de les universitats públiques catalanes i projectar Catalunya i Barcelona com a llocs idonis per a la formació de postgrau i de doctorat de referència internacional.

El Llibre Blanc, presentat públicament l'any 2008, ha obtingut un gran ressò no només a Catalunya i al conjunt de l'Estat, sinó també a diversos fòrums i països europeus.

Compromís social

Aquest capítol posa l'èmfasi en la necessitat d'aprofundir en la responsabilitat social i institucional de les universitats, considerada una missió de primer ordre. Es proposa reforçar aquest paper en diferents vessants: d'una banda, formant en valors i fomentant el pensament crític, a través de l'elaboració d'un codi ètic que inclogui els drets i deures dels estudiants; i, d'altra banda, accentuant el compromís amb la llengua i la cultura catalanes i potenciant, alhora, accions concretes per facilitar l'entrada de terceres llengües a les aules, als campus i a la recerca. També s'insta a promoure un programa conjunt de cooperació universitària per al desenvolupament que es centri en l'àmbit acadèmic.

Des de la seva publicació, l'ACUP desenvolupa prop de 20 iniciatives i projectes recollits al Llibre Blanc.

Formació de qualitat

Impulsar una formació de qualitat, centrada en l'estudiant i adaptada a les demandes socials i del mercat laboral, és també una fita ineludible en el nou escenari europeu. Per treballar en aquesta direcció, es vol promoure una oferta integrada i coordinada de titulacions, fomentar estudis de grau amb perfils més generalistes d'entrada i més especialitzats de sortida i desenvolupar una oferta de màsters articulada de referència europea i mundial. També es fixa com a objectiu preferent millorar el rendiment acadèmic dels estudiants. D'una banda, amb la introducció de mecanismes que ajudin a donar a conèixer els resultats a la societat i, d'altra banda, potenciant el diàleg amb les etapes formatives prèvies.

Recerca d'excel·lència

La *Universitat de Catalunya* vol reafirmar el compromís de les universitats amb la recerca d'excel·lència i impulsar la carrera acadèmica i el personal dedicat a recerca i innovació, desenvolupant plenament la formació d'investigadors i els programes de doctorat d'excel·lència. Es planteja també l'elaboració d'un pla director de comunicació científica que permeti fomentar i mantenir un diàleg permanent entre ciència i societat.

Desenvolupament, innovació i benestar

Amb la voluntat d'esdevenir un veritable motor de desenvolupament i participar, com a principals agents generadors de coneixement, en la consolidació d'un nou model econòmic i social, es proposa incentivar la incorporació de graduats i doctors al teixit social, econòmic i laboral, així com introduir l'impacte de la competitivitat econòmica i la responsabilitat institucional en el finançament universitari per objectius.

Projecció internacional

Un altre dels objectius a aconseguir és generar plataformes conjuntes per a la projecció, les relacions internacionals i la mobilitat en tots els sentits a través d'una política articulada. En aquesta línia, s'aposta per augmentar la capacitat d'atracció i retenció de talent repensant els serveis d'acollida d'universitaris estrangers i es considera cabdal formar universitaris amb capacitat per viure i treballar en un context internacional. També es creu necessari incrementar la participació en fòrums, organismes internacionals i institucions supranacionals.

Política de personal

La nova universitat també hauria de fer un salt endavant en les polítiques de personal. En la línia, per exemple, de fomentar una carrera flexible amb perfils variables i seguint les bones pràctiques internacionals, de promoure la mobilitat del personal universitari i la professionalització de la gestió universitària i d'incentivar una avaluació permanent i conjunta ajustada al perfil dels docents i dels investigadors.

Equitat i oportunitats de progrés

Partint de la base que una de les majors deficiències del sistema universitari català i espanyol és la feble estructura de beques i ajuts a l'estudi, un dels requeriments fonamentals per garantir un accés equitatiu a l'educació superior passa per impulsar una nova política de beques, ajuts i préstecs, que hauria de ser d'aplicació a curt termini.

Autonomia i rendició de comptes

Ampliar l'autonomia institucional i, alhora, la rendició de comptes de les universitats a la societat són considerats dos requisits imprescindibles per poder avançar cap a aquest nou model d'universitat. Així, s'insta els governs a revisar les lleis universitàries respectives per eliminar-ne les reglamentacions excessives. I, pel que fa a la millora de la transparència de resultats, es proposa simplificar els sistemes d'avaluació per facilitar-ne l'explicació a la societat i, al mateix temps, elaborar informes periòdics sobre l'impacte social, econòmic i cultural de les universitats i fer-ne una àmplia difusió social.

Governament i eficiència en la gestió

Les vies apuntades per millorar el sistema de governament i guanyar eficiència en la gestió passen per reforçar les capacitats de direcció dels equips de govern de les universitats i afavorir l'estructuració d'unes unitats acadèmiques fortes i operatives en formació, recerca i gestió. També s'insta a clarificar l'actuació dels diferents organismes implicats en el govern del sistema i a desenvolupar instruments que facilitin la coordinació entre universitats en aquest sentit.

Finançament per objectius

Des de la *Universitat de Catalunya* s'aposta per un nou model de finançament més just i adaptat a les noves necessitats, que té com a punt de partida l'encàrrec d'equilibrar els pressupostos universitaris i que reclama augmentar les partides selectives per al foment de l'excel·lència i per al desenvolupament de projectes singulars en el context europeu. D'altra banda, es reclama que s'inclouin plenament els costos indirectes de l'activitat d'R+D en el finançament universitari. Finalment, es defensa la necessitat d'avançar cap a una diversificació de les fonts de finançament i fomentar mesures legislatives que afavoreixin el mecenatge i els beneficis fiscals derivats de la inversió en educació superior, recerca i innovació.

Relacions Institucionals

L'ACUP representa les universitats públiques catalanes i promou la participació activa de les universitats en el progrés social, cultural, econòmic i tecnològic.

Els estatuts de l'Associació estableixen que "la finalitat de l'ACUP és ser la veu essencial de les universitats de Catalunya i promoure i donar suport al seu treball. L'ACUP treballarà per complir la seva missió reivindicant un sector d'educació superior pròsper i divers que proporcioni avantatges per a tothom, facilitant informació essencial i ajuntant esforços per tal que les universitats associades puguin compartir coneixements i bona pràctica".

En aquest sentit, l'ACUP ha desenvolupat en els darrers anys una tasca activa i constant en els debats públics sobre el present i el futur de la universitat i sobre el paper de les universitats en el progrés social, cultural, econòmic i tecnològic de la societat. Aquest fet s'ha traduït en una participació activa en els mitjans de comunicació i en els debats nacionals i internacionals al respecte.

Cal destacar especialment la considerable empenta que s'ha dut a terme en els darrers anys per projectar les universitats catalanes internacionalment, mitjançant una estratègia coordinada al si de l'ACUP i sota la marca conjunta de la *Universitat de Catalunya*. Darrerament, s'ha intensificat la participació i la col·laboració amb organismes com la Comissió Europea, la UNESCO, la OCDE, l'Associació Europea d'Universitats (EUA), l'Associació Internacional d'Universitats (IAU), així com amb governs, associacions i universitats de diversos països del món.

En l'àmbit català i en el conjunt de l'Estat, l'Associació col·labora intensament amb la Generalitat de Catalunya i el Govern estatal, principalment amb el Departament d'Innovació, Universitats i Empresa de la Generalitat i amb el Ministeri d'Educació (amb qui s'han formalitzat convenis de col·laboració en els darrers anys). També amb d'altres departaments, ministeris i organismes que promouen l'educació, la recerca, la innovació i les polítiques públiques associades. Així mateix, s'han concretat convenis i acords de col·laboració amb diverses entitats i organismes públics i privats per tal de potenciar determinades actuacions i projectes.

El Consell Assessor de l'ACUP

L'any 2010, l'Assemblea General de l'ACUP va aprovar la constitució d'un Consell Assessor de l'Associació que té com a finalitats l'assessorament en l'àmbit d'activitat universitària, la reflexió sobre el paper de les universitats atenent als nous contextos socials, culturals i econòmics, la col·laboració en l'impuls de projectes destacats i emblemàtics entre les universitats públiques catalanes i la generació d'idees i el debat sobre models universitaris d'altres països i sobre la col·laboració universitat–societat. Com es pot veure a continuació, el Consell Assessor és format per destacades personalitats de reconegut prestigi del món social, econòmic i educatiu.

Consell Assessor:

José Antich

Director de La Vanguardia.

Josep M. Bricall

Exrector de la Universitat de Barcelona (UB).

Andreu Mas-Colell

Secretari general del European Research Council.

Maria Helena Nazaré

Exrectora de la Universidade de Aveiro (Portugal).

Joan M. Nin

Director general de La Caixa.

Sijbolt Noorda

President VSNU (Associació d'Universitats dels Països Baixos).

Jaume Pagès

Conseller delegat de Universia.

Miquel Roca

Advocat.

Narcís Serra

President de Catalunya Caixa.

Mònica Terribas

Directora de Televisió de Catalunya.

Miquel Valls

President de la Cambra Comerç, Indústria i Navegació de Barcelona i del Consell General de Cambres de Catalunya.

Impuls de l'administració electrònica (e-administració)

El projecte d'impuls de l'administració electrònica (e-administració) a les universitats respon a la voluntat d'augmentar l'eficiència i la innovació en la gestió pública universitària, aprofundint en l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació en els diversos àmbits de treball de les universitats.

El projecte dona compliment a la Llei d'Accés Electrònic dels Ciutadans al Servei Públic (11/2007), que comporta la introducció de canvis en l'organització de les universitats per tal de desenvolupar l'aplicació de les noves tecnologies de la informació que permetin donar un servei més àgil, eficaç i eficient al ciutadà.

En aquest context, les universitats públiques catalanes desenvolupen de forma conjunta des de l'any 2008 un ambiciós projecte d'impuls a l'administració electrònica, batejat amb el nom d'e-administració, dut a terme en col·laboració amb el departament d'Innovació, Universitats i Empresa, el departament de Governació i Administracions Públiques de la Generalitat de Catalunya i el Centre de Supercomputació de Catalunya (CESCA). El projecte està dirigit per la comissió de gerents de les universitats i compta amb una comissió tècnica formada per directius i tècnics de les universitats en matèria TIC, organització, arxivística i aspectes normatius. El projecte inclou diverses actuacions específiques, entre les quals es compten les següents:

Les universitats de Catalunya han fet un important esforç per tal d'introduir novetats tecnològiques d'una manera racional i estructurada.

Normativa e-administració

S'impulsa un model comú de normativa sobre l'ús de les tecnologies en la gestió universitària, a partir de la qual cada universitat aprovarà el seu propi reglament intern.

Mòduls d'informació i formació

Es treballa de forma conjunta en la definició d'una sèrie de continguts per donar formació sobre e-administració i donar difusió al projecte, tenint en compte que el canvi cultural que suposa passar del document paper al document electrònic i de la relació personal a la telemàtica és un dels principals reptes que comporta la incorporació del nou model de gestió.

Registre telemàtic

És una de les necessitats comunes de totes les universitats, atès que la llei abans esmentada els exigeix la incorporació d'aquesta eina. S'estudien dos models: un model per a les universitats que incorporin l'e-registre a la seva infraestructura tecnològica i un altre model que comporta la instal·lació d'una plataforma en un centre comú que pugui donar servei a les universitats que optin per aquest esquema.

E-identitat i e-signatura

És l'àmbit on les universitats han avançat més gràcies a un conveni signat el 2003. En aquests moments, totes tenen el mateix proveïdor de certificació digital i disposen de certificats digitals que ja s'utilitzen. No obstant, queden encara algunes assignatures pendents, entre les quals es compten la de desplegar la identitat digital i la signatura electrònica a tots els àmbits de la universitat: professorat, alumnes i PAS.

El departament d'Innovació, Universitats i Empresa ha destinat més de 5 milions d'euros per avançar en l'e-administració.

Gestor d'expedients/documental

Constitueix una eina fonamental perquè, per aprofitar tots els beneficis de la gestió electrònica de l'administració, és imprescindible disposar d'eines que permetin accedir, consultar, modificar i emmagatzemar documents electrònics de manera estructurada i controlada. Atès que ja existeixen diferents solucions en el mercat i que aquestes s'han d'integrar fortament a la resta de sistemes de l'organització, en aquest projecte s'ha treballat per identificar i avaluar les eines disponibles, ajudant després a cada universitat a implantar en el seu entorn la eina de gestió documental i de flux de treball de la seva elecció.

E-digitalització i e-impressió

L'esmentada llei 11/2007 reconeix el dret al ciutadà a optar entre l'administració electrònica o els suports més tradicionals. Això podria ser un obstacle si des de la universitat s'opta per una gestió sense papers, i subratlla la necessitat de disposar d'instruments comuns que puguin ser utilitzats per les universitats a l'hora de fer possible la convivència entre el suport paper i el suport digital. El que es pretén és que, a nivell intern, les universitats puguin passar el paper a document electrònic. I, a l'inrevés, que es pugui traslladar, si cal, el document electrònic a document paper a l'hora de relacionar-se amb els ciutadans, garantint en tots dos casos la validesa jurídica del document.

E-arxiu

Un cop el document digital ha esdevingut suport únic de relacions jurídiques i tràmits administratius, es fa imprescindible impulsar un servei d'arxiu digital que garanteixi la preservació del document electrònic al llarg del temps. Per fer això, s'ha acordat desplegar en un entorn comú una rèplica del e-arxiu, una eina desenvolupada per l'Agència Catalana de Certificació que dona compliment a aquestes necessitats.

E-factura

Les universitats han estat treballant conjuntament per promoure l'ús de la factura electrònica, incentivar els seus proveïdors perquè emetin factures en aquest format, i trobar mecanismes eficients per rebre i processar aquest tipus de documents.

E-contractació

L'aparició de la Llei de Contractes del Sector Públic ha fet aflorar noves necessitats en aquest entorn. Les universitats han analitzat conjuntament el tipus de necessitats que tenen en aquest sentit i es mostren partidàries de treballar conjuntament amb la Generalitat de Catalunya, que està desenvolupant una plataforma de gestió electrònica de la contractació i licitació, per avançar en aquesta línia i acabar integrant-se a aquesta plataforma.

E-logs

La incorporació d'eines de gestió d'evidències electròniques que permetin garantir la validesa jurídica dels processos, les actuacions i els documents digitals és una altra de les necessitats que planteja la implantació de l'e-administració. Les universitats estan valorant la possibilitat de desplegar, en un entorn comú, una eina que permeti emmagatzemar amb seguretat els objectes digitals que donen prova de l'activitat que es desenvolupa en els entorns d'administració electrònica.

E-notificació

La notificació telemàtica és també un procés inherent al nou sistema de gestió, ja que la llei 11/2007 reconeix el dret del ciutadà a rebre notificacions per aquest mitjà i descriu els requeriments que cal complir. Les universitats han de decidir si cal dur-ho a terme a través d'una plataforma conjunta en què participin les vuit universitats, o integrar-se amb la plataforma promoguda pel Consorci d'Administració Oberta de Catalunya.

E-vot

S'ha decidit, finalment, la implantació d'una plataforma d'e-vot comuna. Si bé el vot electrònic no és pròpiament un procés d'e-administració, les universitats consideren interessant potenciar aquest sistema de votació perquè entenen que pot contribuir a incrementar la participació dels estudiants en el govern de la comunitat a la que pertanyen. Aquesta plataforma està llesta per fer una prova pilot a l'octubre de 2010.

Suport i coordinació de les relacions laborals de les universitats

La coordinació de relacions laborals pretén millorar la gestió de personal, tant en el si de la universitat pública com en el seu conjunt, per facilitar i promoure la mobilitat interuniversitària, que comparteixi un model de desenvolupament i carrera professional dels diferents col·lectius i que estableixi unes condicions bàsiques de treball comunes.

El marc de relacions laborals de les universitats públiques de Catalunya s'estructura a diferents nivells. D'una banda, en la Mesa d'Universitats, que és el marc de negociació dels aspectes comuns a tot el personal de les universitats (retribucions, acció social, plans de previsió social complementaris, drets sindicals i de participació). De l'altra, en quatre instàncies per a la negociació col·lectiva de les condicions laborals dels diferents col·lectius de personal que presten servei a les universitats públiques catalanes, personal docent i investigador i personal d'administració i serveis, en ambdós casos en funció de la seva vinculació com a funcionaris o laborals. En aquest darrer marc s'han acordat els convenis laborals de PAS i PDI per al conjunt de les universitats públiques de Catalunya, que actualment ja han finalitzat la seva vigència, i s'està en procés de negociació del primer acord sobre les condicions de treball del Personal d'Administració i Serveis Funcionari.

Polítiques de personal compartides

Per abordar amb garanties aquests processos de negociació, les universitats públiques han de disposar d'un acord comú sobre els objectius a assolir en cada àmbit i definir i compartir una estratègia d'actuació i desplegar-la de forma coordinada en la execució del procés de negociació. Conseqüentment, el suport i la coordinació de les relacions laborals que realitza l'ACUP té l'objectiu de facilitar la construcció d'una estratègia comuna d'actuació de la part pública i la coordinació de la seva execució, disposar d'una major capacitat d'iniciativa en propostes conjuntes que permeti impulsar un marc de polítiques de personal compartides en el sistema universitari públic català.

Així, l'objectiu final de la coordinació de l'àmbit de relacions laborals és definir un autèntic espai laboral del conjunt de les universitats públiques catalanes, que faciliti i promogui la mobilitat interuniversitària, que comparteixi un model de desenvolupament i carrera professional dels diferents col·lectius i que estableixi unes condicions bàsiques de treball comunes. La negociació d'aquest marc laboral, assumit a nivell global com a sistema universitari, també permetrà millorar l'eficiència en la gestió interna de cada universitat i centrar la seva actuació en la concreció dels acords i criteris generals establerts com a sistema.

Per abordar aquest procés d'una forma pautada i consistent, des de l'ACUP s'assumeix la coordinació d'equips tècnics de les universitats per integrar el coneixement i les situacions específiques de cada institució. I, en base al treball cooperatiu, disposar d'informació sistematitzada, elaborar escenaris d'actuació i valorar el seu impacte econòmic per facilitar la presa de decisions conjunta a nivell polític i estratègic en cada àmbit: les gerències de les universitats, per a les polítiques de PAS i la definició del marc econòmic del conjunt del procés de negociació laboral, els vicerectors responsables de la política de personal docent i investigador, per a les polítiques de PDI, i en darrera instància l'Assemblea de l'ACUP, integrada pels rectors i els presidents dels Consells Socials de les universitats.

La coordinació de l'àmbit de relacions laborals permetrà definir un autèntic espai laboral del conjunt de les universitats públiques catalanes.

Finançament universitari

L'ACUP realitza estudis i informes per millorar el finançament universitari a Catalunya i participa en els debats i fòrums nacionals i internacionals en matèria de finançament de l'educació superior i la recerca.

El Llibre Blanc de la *Universitat de Catalunya* estableix la necessitat que les universitats disposin d'un model de finançament adequat, els objectius del qual es basin en tres grans principis: suficiència, equitat i retiment de comptes. En aquesta línia, des de l'Associació i amb totes les universitats que en són membres es treballa per generar estudis i propostes dirigits a la millora i adequació del finançament universitari a Catalunya. En aquest sentit, destaca la feina realitzada a la Comissió de Gerents de les universitats de l'ACUP. Així mateix, l'ACUP ha participat als darrers anys en diversos fòrums i seminaris tant al nostre país i a la resta de l'Estat com internacionals, on s'analitzen i debaten els models, els instruments i la gestió de les finances de les universitats.

L'ACUP treballa per generar estudis i propostes dirigits a la millora i adequació del finançament universitari.

L'any 2006 l'ACUP va treballar intensament per tal de concretar una millora del finançament de les universitats públiques catalanes, en estreta col·laboració amb la Generalitat de Catalunya. Fruit d'aquest treball de col·laboració, el Govern de la Generalitat va aprovar, l'octubre de 2006, el *Pla de finançament per a la millora de les universitats públiques catalanes* per al període 2007-2010. Aquest pla estableix l'increment del finançament de les universitats públiques durant el quadrienni 2007-2010 en una mitjana d'un 12,12% anual, d'acord amb els objectius fixats per la Unió Europea per a la despesa en recerca i desenvolupament a l'any 2010. Bona part de la millora del finançament de les universitats per el quadrienni 2007-2010 havia d'anar destinat a projectes i objectius per a la millora de l'activitat universitària, concretament per a la millora docent, la missió de recerca i de transferència, la millora de la relació universitat/societat i la gestió i la millora de l'eficàcia i l'eficiència

de les universitats. Malgrat que bona part d'aquests recursos aprovats pel Govern de la Generalitat no han estat encara transferits a dia d'avui a les universitats, la tasca realitzada en col·laboració amb la Generalitat de Catalunya va suposar un treball tècnic de gran rellevància.

Així mateix, durant l'any 2010 s'estan duent a terme diversos estudis sobre el finançament de les universitats públiques catalanes, degut que aquest any finalitza l'aplicació del model de distribució de recursos de la Generalitat per a les universitats públiques catalanes. Concretament, tant la Comissió de Gerents de les universitats de l'ACUP com els propis Consells Socials de les universitats, així com una comissió tècnica *ad hoc* treballen per analitzar i proposar instruments i metodologies per al finançament universitari en els propers anys, així com els mecanismes per a la millora de l'eficiència i l'economia internes.

Es treballa per analitzar i proposar instruments i metodologies per al finançament universitari en els propers anys, així com els mecanismes per a la millora de l'eficiència i l'economia internes.

Pla de projecció internacional

Convertir-se en l'espai universitari de referència del sud d'Europa, reconegut internacionalment per la seva qualitat, capacitat innovadora i responsabilitat social. Aquest és el gran objectiu que persegueix el Pla de projecció internacional de les universitats públiques catalanes 2010-2015 que, paral·lelament, es proposa imprimir una dimensió internacional en tots els àmbits de la vida universitària.

La iniciativa parteix de la premissa que les aliances entre universitats i l'impuls a la nova política cooperativa que promou l'ACUP constitueixen una palanca excel·lent per consolidar i projectar internacionalment el sistema universitari català. Les universitats són conscients que internacionalització i qualitat es donen la mà i que una major projecció a l'exterior revertirà en una millora de les capacitats institucionals de cada universitat i també del conjunt del sistema.

El Pla de projecció internacional, que neix amb la visió i la voluntat d'aconseguir que el sistema universitari públic català esdevingui un sistema cohesionat, amb perfils singulars i complementaris, i reconegut internacionalment per la seva qualitat, dinamisme, capacitat innovadora i responsabilitat social, es va presentar a inicis de 2010 i s'ha publicat en català, castellà i anglès. Com diu el preàmbul, avui dia, la globalització comporta replantejar les universitats, l'educació superior i la recerca en general. Les institucions universitàries prenen sentit i rellevància en la mesura que són capaces de ser presents en el panorama internacional i treballar en la xarxa del coneixement

Les universitats públiques catalanes han elaborat una resposta proactiva i conjunta per fer front als reptes de la societat global.

global. Alhora, ser agents actius en el món global del coneixement és la millor fórmula perquè les universitats reverteixin aquest capital a la societat catalana mitjançant la qualitat en la formació, l'excel·lència científica i la capacitat per a la innovació i per al progrés social, cultural i econòmic.

En aquest escenari, el pla fixa sis eixos prioritaris en el període 2010-2015:

Projecció i reconeixement internacional.

Projectar i consolidar internacionalment el sistema públic d'educació superior català, en el marc de Catalunya com a regió europea del coneixement.

Societat catalana internacional (*Internationalisation at home*).

Incorporar una dimensió internacional en tots els àmbits universitaris i formar els universitaris per pensar i viure en un context internacional.

Recerca i talent global.

Potenciar la recerca de qualitat i la captació de talent.

Cultura catalana al món.

Projectar la llengua i la cultura catalanes arreu del món.

Coneixement per al desenvolupament.

Fomentar una cooperació universitària amb països en vies de desenvolupament coherent i coordinada i al servei del progrés de les societats.

La Universitat de Catalunya.

Consolidar la col·laboració interuniversitària en l'àmbit de les relacions internacionals per al benefici de cada universitat i del conjunt del sistema universitari públic.

Aquests eixos es concreten en tres plans operatius bianuals, que constaran de programes amb un seguit d'accions concretes, pressupostos específics, equips de treball, resultats i indicadors. El primer d'aquests plans, que abasta els anys 2010-2011, preveu treballar en les següents cinc àrees:

1. Pla de comunicació i millora de la projecció del sistema universitari català.
2. Observatori internacional.
3. Plataforma conjunta de postgrau.
4. Espai Mediterrani d'Educació Superior i Recerca.
5. Cooperació per al desenvolupament.

El *Pla de Projecció Internacional* i el *Pla Operatiu 2010-2011* són fruit del treball de l'ACUP, sota l'impuls dels seus rectors i rectores i mitjançant la secretaria executiva de l'ACUP i la Comissió de Relacions Internacionals, que formen els vicerectors/es de relacions internacionals i els directors/es i caps de les oficines de serveis internacionals de les vuit universitats. Durant el procés de l'elaboració s'ha dut a terme un estudi de bones pràctiques internacionals en l'àmbit de la internacionalització, un anàlisi de la situació actual de les universitats públiques catalanes i un seminari de reflexió sobre la internacionalització i la projecció internacional de l'educació superior amb experts internacionals.

La Universitat de Catalunya pretén un sistema cohesionat, amb perfils singulars i complementaris, reconegut internacionalment.

Observatori internacional

L'Observatori internacional sorgeix de la voluntat i l'interès de les universitats públiques catalanes per conèixer més a fons i de manera constant la realitat internacional de les universitats, establir un sistema d'indicadors d'internacionalització i, a més, adquirir un coneixement més profund de la realitat de l'educació superior en altres països.

La globalització, els rànquings internacionals i la competència tant a dins com a fora de les fronteres són alguns dels elements que han condicionat les universitats a ser visibles i competitives internacionalment si volen ser actors claus en la societat i l'economia del coneixement.

En aquest sentit, la internacionalització és també un mitjà de gran potència i abast per facilitar o forçar la qualitat de la formació, la recerca i la innovació a les universitats i un mecanisme per consolidar i projectar internacionalment el sistema d'educació superior públic català, de qualitat i integrat en la regió del coneixement, per esdevenir un referent internacional. Des de l'ACUP es treballa en diverses iniciatives en aquest àmbit.

Indicadors d'internacionalització

Des de l'octubre de 2009 l'ACUP és soci del projecte *Indicators for Mapping and Profiling Internationalisation (IMPI)*. Aquest projecte està coordinat pel Centre for Higher Education Development (CHE) i neix amb el propòsit de desenvolupar una eina que permeti mesurar els perfils d'internacionalització de les institucions d'educació superior, a través d'indicadors objectius i comparables, i introduir propostes per millorar el posicionament internacional de les universitats. El llistat d'indicadors es configura tant en funció de la seva rellevància com de l'acceptació de què disposen per part de la comunitat.

Finançat per la Comissió Europea sota el programa *Lifelong Learning*, el projecte IMPI, que es planteja en un horitzó temporal de tres anys, vol proporcionar a les universitats un instrument per mesurar la seva internacionalització en un moment en què la competitivitat en educació superior no pot desvincular-se de la seva projecció exterior i en què la transparència i la rendició de comptes en aquest àmbit estan encara molt lluny d'ocupar el lloc que els pertocaria.

Donar un impuls al procés d'internacionalització de les universitats i incrementar el seu prestigi a través de la projecció exterior per tal de millorar-ne la competitivitat.

La participació activa de l'ACUP en aquest projecte respon directament a l'estratègia marc fixada al Pla de projecció internacional de les universitats públiques catalanes, que insta a participar d'una manera activa en la reflexió sobre internacionalització i a intervenir en la definició i anàlisi dels indicadors d'internacionalització i dels rànquings internacionals.

Els objectius del projecte es complementen amb la posada en marxa d'una sèrie d'instruments de difusió (tallers, simposis, pàgina *web*) a partir dels quals es volen generar diversos plans de discussió dels resultats entre les parts implicades abans de començar-ne la implantació, que haurà estat prèviament testada.

La iniciativa persegueix, de retruc, donar un impuls al procés d'internacionalització de les universitats i incrementar el seu prestigi a través de la projecció exterior per tal de millorar-ne la competitivitat.

Els principals socis del projecte, juntament amb el CHE, són les organitzacions ACA (Academic Cooperation Association), de Brussel·les; NUFFIC (Netherlands Organization for International Cooperation in Higher Education), dels Països Baixos; SIU (Centre for International Cooperation in Higher Education), de Noruega; CampusFrance, de França, i Perspektywy (Fundacja Edukacyjna), de Polònia. A part de l'ACUP, hi ha una vintena d'institucions europees que contribueixen a la iniciativa en qualitat d'associats (*associate partners*).

Rànquings internacionals

Els rànquings internacionals reflecteixen l'increment de la competència global entre les universitats per atraure i captar talents i recursos, a l'hora que augmenta la competència pels resultats. Atenent a la importància creixent que tenen els diversos rànquings de caire internacional de les universitats, des de l'ACUP es treballa per fer un seguiment sistemàtic dels mateixos. En aquesta línia, s'ha participat activament en diversos fòrums internacionals que analitzen les metodologies i les orientacions dels rànquings internacionals.

Concretament l'ACUP participa en una nova iniciativa de la Comissió Europea (U-Multirank: *Multi-dimensional Global University Ranking* liderat pel Centre for Higher Education Policy Studies [CHEPS, Països Baixos]) que té com a finalitat generar una metodologia de classificació d'institucions d'educació superior que tingui en compte la diversitat institucional d'universitats i que permeti, a més, fer una classificació institucional per àmbits disciplinaris. El secretari executiu de l'ACUP actua com a coordinador a l'estat espanyol del projecte *Multi-dimensional Global University Ranking*.

Representació internacional i fires

La necessitat d'enfortir la presència en fòrums, fires i organismes internacionals és una de les estratègies d'execució preferent que inclou el Pla de projecció de les universitats públiques catalanes per tal de millorar la visualització, el reconeixement i la competitivitat internacional del conjunt de les universitats públiques catalanes.

Per assolir una projecció internacional reeixida, cal facilitar mecanismes i estratègies conjuntes com a sistema universitari públic, que faciliti les economies d'escala entre les diverses institucions participants i que permeti la visibilitat internacional del conjunt d'universitats públiques catalanes sota una marca conjunta que la identifiqui com a espai de referència i excel·lència a Europa i al món.

Representació internacional

Les universitats públiques consideren que les iniciatives per millorar la representació institucional són bàsiques a l'hora d'ampliar el radi d'influència i de cooperació estratègica. En aquest sentit, és important ser membre actiu de la European University Association (EUA) (l'ACUP n'és membre des de 2007) i de la International Association of Universities (IAU) (membre des de l'any 2008).

Una segona línia d'acció són les relacions institucionals amb organitzacions similars (o amb objectius i interessos compartits) d'altres regions i països. A tall d'exemple, en els darrers anys se n'han dut a terme amb Scotland Universities (Regne Unit),

Universität Bayern (Alemanya) o CHE-consult (Alemanya), entre altres. I també amb l'associació d'universitats dels Països Baixos (VSNU), el Dublin Institute of Technology o l'Associació Europea de Politècniques (UASNET), amb qui hi s'han mantingut trobades i reunions de caràcter institucional.

En una altra línia, es planteja també augmentar la col·laboració amb actors estatals i catalans, com ara la fundació Universidad.es, el CIC, les oficines exteriors de la Generalitat i les cambres de comerç, a l'hora de definir conjuntament una política de promoció de cara a la presència internacional.

Fires

L'assistència a fires internacionals figura entre les primeres accions que l'ACUP es va proposar impulsar en el marc del pla de projecció internacional. La presència conjunta de les vuit universitats als fòrums internacionals es va iniciar a la conferència de l'European Association for International Education (EAIE) celebrada a Madrid l'any 2009. La iniciativa es va dur a terme de manera coordinada amb el Consell Interuniversitari de Catalunya (CIC) i ja llavors es va posar l'accent en oferir una visió de sistema de qualitat sota la marca d'Universitat de Catalunya.

Oferir una visió de sistema universitari de qualitat sota la marca *Universitat de Catalunya*.

Enfortir la presència en fòrums, fires i organismes internacionals és una de les estratègies preferents.

En tots aquests fòrums, l'ACUP es proposa articular i fomentar la presència conjunta del sistema universitari públic català a l'exterior i aportar un punt de vista propi als centres de decisió supranacionals així com als debats i estudis que tinguin com a rerefons la innovació i la modernització de les universitats.

Una de les qüestions en què es va voler ser especialment curós a l'hora d'oferir aquesta imatge de marca va ser en la tria d'un disseny innovador i creatiu, que resultés atractiu de cara a la projecció exterior i que pogués ser utilitzat en endavant a l'hora de mostrar el sistema universitari públic fora de les fronteres de l'Estat.

A partir d'aquesta primera experiència, les vuit universitats van decidir participar conjuntament, la primavera de 2010 i també de la mà del CIC, a la conferència anual de la NAFSA (Association of International Educators), una agrupació de professionals que promou la internacionalització de l'educació a través del foment de l'intercanvi d'estudiants des de i cap als Estats Units i a la conferència anual de l'EAIE celebrada enguany a Nantes (França).

Foment i suport a projectes acadèmics i de recerca internacionals

L'ACUP està compromesa a incentivar i donar suport a projectes acadèmics i de recerca internacionals. Una de les vies principals per aconseguir aquest objectiu és tenir una presència conjunta i coordinada a la Comissió Europea en afers d'educació superior i recerca, juntament amb el foment de perfils professionals per a la gestió de la recerca i la innovació a Catalunya.

Estratègia de cooperació universitària per al desenvolupament

L'estratègia conjunta de cooperació universitària per al desenvolupament (CUD) representa una aposta clara per part de les universitats catalanes amb el desenvolupament humà sostenible i global. Constitueix una resposta proactiva i coordinada de les universitats públiques catalanes per fomentar el reconeixement del paper de l'educació superior en el desenvolupament.

Ningú no qüestiona en l'actualitat que l'educació superior, la recerca i la innovació són factors indispensables per al desenvolupament econòmic i social de les nostres societats i arreu del món.

En el cas dels països en vies de desenvolupament, per fomentar el creixement econòmic i el benestar social es fa encara més necessari disposar de professionals altament qualificats amb capacitat d'innovar i de generar i adaptar els coneixements i les tecnologies a un context nacional específic.

La necessitat de construir universitats fortes capaces de respondre als reptes de desenvolupament dels seus països esdevé, doncs, una condició indispensable per assolir Estats estables i pròspers. Es fa difícil pensar que aquests països puguin augmentar significativament les seves capacitats sense el suport de les institucions d'educació superior i de recerca a través d'una aportació decidida en la generació, transmissió i transformació de coneixement.

Les universitats públiques catalanes fomenten el reconeixement del paper de l'educació superior en el desenvolupament i contribueixen a crear universitats fortes als països socis.

La nova estratègia aportarà una reflexió sobre el valor afegit de la cooperació internacional des de les universitats

Per contribuir de forma efectiva a aquest desenvolupament, les universitats públiques catalanes estan elaborant una proposta conjunta d'actuació en el termini de cinc anys (2011-2015), basada en la llarga tradició de cooperació acumulada amb institucions d'educació superior i de recerca dels països del sud. L'estratègia compta amb el suport de l'Agència Catalana de Cooperació per al Desenvolupament de la Generalitat de Catalunya.

L'Estratègia CUD establirà tres objectius fonamentals: incrementar les accions de cooperació universitària per al desenvolupament; millorar l'impacte real d'aquestes actuacions, i aconseguir que tant dins de les universitats com per part de les institucions a qualsevol nivell es reconegui la importància de l'educació superior i la recerca per avançar en aquest àmbit.

La primera part de l'estratègia se centra a analitzar l'estat actual de la CUD a les universitats catalanes. El document ha permès contrastar que les universitats han guanyat pes com a actors de cooperació en els darrers anys, si bé s'observa que les activitats de cooperació han estat massa sovint desvinculades de la resta d'activitats de la universitat i que aquesta contribució en alguns casos ha estat massa genèrica i àmplia.

Així, l'impuls d'aquesta nova estratègia conjunta pretén potenciar les actuacions coordinades per guanyar impacte i eficiència en els resultats, concentrar projectes i establir relacions entre iguals, de caràcter estable, amb els països socis. En el ben entès que sovint, en aquestes actuacions, ha dominat el vessant assistencial i asimètric i l'enfocament s'ha centrat exclusivament en la necessitat de pal·liar situacions d'emergència. Aquesta visió ha impedit aprofundir en les causes de les desigualtats i abordar el fons de la qüestió: com crear universitats fortes als països socis que puguin contribuir al desenvolupament humà i sostenible dels seus països.

La nova estratègia aportarà una reflexió sobre el valor afegit de la cooperació internacional des de les universitats, inclourà recomanacions sobre línies d'actuació i farà una proposta concreta sobre el paper específic que haurien d'assumir les universitats com a actors de desenvolupament. S'assenyala, en aquest sentit, que les universitats no poden actuar en solitari: és imprescindible comptar amb la col·laboració dels governs, que aquests prenguin consciència del paper primordial de l'ensenyament superior i de la recerca en la cooperació per al desenvolupament i de les universitats com a actors clau en el procés.

Paral·lelament, es reivindica que aquest major reconeixement s'acompanyi de fons i instruments de finançament, tenint en compte que una gran part de les activitats s'ha sufragat fins ara amb recursos propis i donacions de la comunitat universitària.

L'Estratègia CUD l'elabora la Comissió de cooperació pel desenvolupament de l'ACUP, que formen vicerectors i responsables de les oficines i/o centres de cooperació per al desenvolupament de les respectives universitats públiques catalanes. La Comissió està coordinada per la secretaria executiva de l'ACUP.

Cooperació universitària Àfrica-Catalunya

L'ACUP impulsa un programa de col·laboració de gran abast amb les universitats de l'Àfrica subsahariana. La finalitat és establir aliances estables entre les universitats catalanes i les del continent africà en els tres principals àmbits de la universitat: la formació, la recerca i la transferència de coneixement, posant especial èmfasi en la gestió universitària.

Per fomentar la cooperació universitària per al desenvolupament entre universitats europees i africanes, l'ACUP ha participat activament en el projecte *Access to Success*, liderat per l'Associació Europea d'Universitats (EUA) i l'Associació d'Universitats Africanes (AAU). Aquest projecte tenia com a objectiu fomentar l'intercanvi entre Europa i Àfrica i ha culminat en l'elaboració d'un Llibre Blanc sobre el futur de la cooperació en ensenyament superior entre Àfrica i Europa.

En aquest sentit, des de l'any 2008, l'ACUP ha iniciat un programa de cooperació conjunt entre universitats catalanes i africanes. Aquest programa, que constitueix una de les primeres grans apostes de les universitats públiques per treballar de forma conjunta en l'àmbit de la cooperació universitària per al desenvolupament, centra la seva actuació en els primers anys en l'àmbit de la gestió universitària i de la recerca.

El programa té dues vessants principals. La primera se centra en un procés de treball i reflexió conjunt per millorar les capacitats institucionals de les universitats africanes a través de la reflexió i el debat conjunts, de l'intercanvi d'experiències i bones pràctiques i de la formació de directius i gestors universitaris. Aquest procés va acompanyat d'una segona vessant que es focalitza en la posada en marxa de diversos projectes concrets que donin resposta a les necessitats més destacades identificades a l'àmbit de la gestió universitària i de la recerca, cercant solucions pràctiques i sostenibles en els països africans.

Contribuir a reforçar les capacitats de les universitats africanes perquè puguin actuar com a motor de desenvolupament dels seus països.

El projecte DIGU

Una de les primeres iniciatives que l'ACUP va endegar per assentar les bases d'aquesta col·laboració va ser el projecte de Desenvolupament Institucional i de Formació en Gestió Universitària (DIGU), pioner a l'Estat i destinat fonamentalment a la formació i el desenvolupament professional de directius i gestors universitaris.

D'acord amb la filosofia del programa de cooperació amb Àfrica, l'objectiu principal és contribuir a reforçar les capacitats de les universitats africanes perquè puguin actuar com a motor de desenvolupament dels seus països, mentre que per part de les universitats catalanes les sinèrgies volen ser aprofitades per impulsar projectes de recerca en àrees emergents.

El projecte DIGU, finançat per l'Agència Catalana de Cooperació per al Desenvolupament de la Generalitat i l'Agència Espanyola de Cooperació Internacional i Desenvolupament, va arrencar el 2009 amb la participació de cinc universitats africanes: la Universitat d'Antananarivo (Madagascar), la Universitat de Cheikh Anta Diop (Senegal), la Universitat Eduardo Mondlane (Moçambic), la Universitat Nacional de Guinea Equatorial (Guinea Equatorial) i la Universitat de Yaoundé I (Camerun). Una Comissió Acadèmica, formada per vicectors de les universitats catalanes, ha garantit el correcte desenvolupament del projecte.

Al llarg d'un any es van organitzar tres trobades de reflexió i debat sobre la gestió universitària en les quals van participar 15 directius universitaris africans, més de 20 directius catalans i al voltant de 200 gestors universitaris de les universitats africanes.

African-Spanish Higher Education Management Platform

Per donar continuïtat al procés de reflexió i debat iniciat amb el projecte DIGU, s'ha establert un espai d'intercanvi i aprenentatge permanent sobre la gestió universitària. Durant la primera fase l'*African-Spanish Higher Education Management Platform* se centrarà en la gestió de la recerca i té com a objectiu principal oferir un fòrum de diàleg així com fomentar la creació i l'intercanvi de coneixement sobre la gestió de la recerca, adaptat a les necessitats i situacions concretes de les universitats africanes. En aquest sentit, es portarà a terme una fase intensiva d'investigació, es crearà una xarxa de coneixement, s'organitzarà una trobada internacional i es posarà en marxa una plataforma virtual. Al mateix temps, s'implicarà un nombre més elevat d'universitats i països africans.

Innovació i emprenedoria a l'Àfrica i gestió de la informació de la recerca

Acompanyant el procés de reflexió i debat sobre la gestió universitària, l'ACUP treballa per posar en marxa dos projectes concrets. El primer projecte, coordinat per la Universitat de Yaoundé I i la Universitat Politècnica de Catalunya, cerca vies per fomentar la innovació, l'emprenedoria i la creació d'empreses basades en el coneixement a través del desenvolupament d'una plataforma virtual, així com l'elaboració d'un manual pràctic sobre la transferència de coneixement des de les universitats a la societat. Compta amb el suport de la Fundació la Caixa. El segon projecte, coordinat per la Universitat Autònoma de Barcelona i la Universitat Cheikh Anta Diop de Senegal, treballa la millora de la gestió de la informació de la recerca. Desenvolupa tres aplicacions informàtiques basades en *software* lliure que contribuiran a augmentar la visibilitat de la recerca portada a terme a les universitats africanes, a millorar els processos de gestió de projectes de recerca i a facilitar la cerca de finançament per a la recerca.

Estudi de la contribució de les universitats al desenvolupament regional (OCDE)

L'Estudi sobre la contribució de les universitats catalanes al desenvolupament regional, impulsat per l'OCDE, pretén millorar l'aportació dels centres d'ensenyament superior al progrés econòmic, social i cultural del territori que els acull i contribuir, alhora, a reforçar les relacions entre les institucions universitàries i els agents econòmics i socials.

El programa Reviews of Higher Education in Regional and City Development va arrencar a Catalunya el 2008 i culminarà a finals del 2010 després que, al llarg d'aquests dos anys, les regions que en formen part hagin promogut un exercici de reflexió, sota la supervisió d'experts internacionals, al voltant de l'aportació de les universitats al desenvolupament regional. Entre les regions que, com Catalunya, s'han sotmès a aquest exercici de reflexió trobem les ciutats de Berlín i Amsterdam, els estats de Veracruz (Mèxic) i Victòria (Austràlia), la Comunitat Autònoma d'Andalusia i la regió de la Llombardia (Itàlia).

Es promou un exercici de reflexió, amb la col·laboració d'experts internacionals, al voltant de l'aportació de les universitats al desenvolupament regional.

El projecte, en què participa l'ACUP i la resta d'universitats catalanes en col·laboració amb l'Ajuntament de Barcelona, el Pla Estratègic Metropolità de Barcelona, la Generalitat de Catalunya i la Fundación Conocimiento y Desarrollo (CyD), s'ha estructurat en dues fases. La primera consta de la realització d'un informe d'autoavaluació en què s'analitzen els canals de relació entre les universitats i la societat a través de la tasca que aquestes duen a terme en el terreny de la formació, la recerca i la transferència de coneixement.

L'informe d'autoavaluació de Catalunya ha estat dirigit per un comitè –Catalonia Steering Committee– en el qual hi figuren rectors i presidents de consells socials de les universitats, representants de les institucions implicades i d'altres institucions de Catalunya, membres d'associacions empresarials i agents socials. El document va ser aprovat per aquest mateix comitè a principis de febrer de 2010 i ha estat traslladat als experts internacionals de l'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic (OCDE) com a punt de partida de l'avaluació internacional.

A principis de març, una delegació de l'OCDE va ser a Catalunya amb l'encàrrec de dur a terme una anàlisi en profunditat de l'impacte de les universitats catalanes en el desenvolupament del país. Aquesta immersió es va dur a terme a través de diverses reunions amb actors clau de la societat catalana, de visites in situ a les universitats i d'entrevistes amb membres de la comunitat universitària.

L'equip va estar integrat per tres representants de la OCDE, Jaana Puukka, Karen Maguire i Ernesto Flores, i pels experts Susan Christopherson, de la Cornell University (EUA), Ellen Hazelkorn, del Dublin Institute of Technology (Irlanda), José-Ginés Mora Ruiz, de la University of London (Regne Unit) i Maria Helena Nazaré, de la Universidade de Aveiro (Portugal).

En la segona fase del projecte, aquest equip ha treballat en la confecció d'un informe que, partint de la situació actual, ha elaborat diverses recomanacions per millorar la contribució de les universitats al desenvolupament social, econòmic i cultural de Catalunya. El document preveu fer-se públic durant l'últim trimestre del 2010 i les seves recomanacions i anàlisis serviran també com a material per a l'elaboració de l'estudi d'Impactes de la Universitat de Catalunya a la societat.

El projecte ha estat coordinat a Catalunya per Josep M. Vilalta (ACUP) i Martí Parellada (Fundación CyD). L'elaboració de l'informe d'autoavaluació de Catalunya ha estat coordinat per José García-Quevedo.

El projecte culmina amb un informe final de l'OCDE sobre com millorar la contribució de les universitats de Catalunya al desenvolupament.

Impactes de la Universitat de Catalunya a la societat

Les universitats públiques catalanes aborden amb aquest projecte l'anàlisi dels impactes de l'activitat universitària a la societat i a l'economia. Es tracta d'una iniciativa pionera a Catalunya i al conjunt de l'Estat, que pretén aportar informació extensa sobre les repercussions de l'activitat universitària a la societat i a l'economia de Catalunya.

La iniciativa sorgeix de les universitats públiques catalanes i vol ser un exercici de responsabilitat social i de retiment de comptes de l'activitat universitària a la societat i als organismes públics representatius. L'estudi incorpora els elements que expressen aquesta contribució, tant aquells aspectes característics del paper de les universitats des de fa segles, ensenyar i investigar (formació de capital humà, recerca i innovació), com aquells altres que han anat apareixent darrerament com rellevants i que fan referència a la transferència social i cultural de les universitats cap al seu entorn i el pes de les universitats en l'economia del país. L'estudi s'ha realitzat a partir de dades ja disponibles. Aquesta anàlisi ve acompanyada de més de trenta experiències concretes del sistema universitari públic català que il·lustren la diversitat de l'activitat de les universitats.

En ser el primer exercici de retiment de comptes d'aquest caire, l'estudi posa en evidència la manca de dades sistematitzades, d'anàlisi en diferents àmbits de les activitats de les universitats (sobretot pel que fa als seus impactes socials i culturals) i d'estudis que aglomerin i comparin dades del nivell d'interacció amb el territori. En aquest sentit, des de l'ACUP, i a partir d'aquest primer estudi, es té la voluntat de continuar analitzant la contribució de les universitats al desenvolupament cultural, social i econòmic de Catalunya amb estudis específics i amb major profunditat.

L'estudi és un exercici de responsabilitat social i de retiment de comptes de l'activitat universitària a la societat i als organismes públics representatius.

L'estudi es publicarà en dos formats. Un primer, que constarà de l'anàlisi completa, orientat a un públic de caire acadèmic i/o coneixedor del sistema universitari català. El segon format serà de caire més divulgatiu i anirà orientat a la societat en general (portal web). Aquest format presentarà els resultats de forma abreujada i entenedora per al públic no especialitzat en matèria universitària.

L'estudi ha comptat amb un Consell Assessor que ha donat suport a l'orientació i a la metodologia que s'ha anat desenvolupant. Aquest Consell Assessor està format per experts en els diversos àmbits de l'estudi. A més a més, ha estat revisat per una comissió de representants de cada universitat membre de l'ACUP.

L'estudi es presentarà públicament el mes de febrer de 2011 a Barcelona i pretén incloure conclusions i recomanacions derivades de l'estudi de la OCDE en el marc del programa *Higher Education in Regional and City Development*.

L'estudi es publicarà en dos formats; un per al públic acadèmic i coneixedor del sistema universitari català, i un altre orientat a la societat en general.

European drivers for regional innovation

Impulsat per la Comissió Europea, el programa *EU-Drivers: European drivers for a regional innovation platform* persegueix l'objectiu de millorar la cooperació entre universitats, el sector privat i els governs regionals en un moment en què les universitats estan cridades a jugar un paper central en la nova societat i economia del coneixement.

La iniciativa, que va arrencar a la tardor del 2009, s'inscriu en el programa Lifelong Learning de la Comissió Europea i té una durada de tres anys. Els nou socis del projecte, coordinats per l'organització ESMU-DEAN, són institucions vinculades a col·lectius professionals, associacions europees, institucions d'educació superior i xarxes regionals d'universitats, com l'Associació Catalana d'Universitats Públiques. Concretament compta amb l'European Society for Engineering Education (SEFI), l'Association of Medical Schools in Europe (AMSE), la Business Schools and Companies Network (EFMD) i la xarxa de directius i gestors universitaris d'Europa (HUMANE). Pel que fa a la representació del sector de l'educació superior, a part de l'ACUP s'hi compten la Danube University Krems-University for Continuing Education (DUK), la Baltic Sea Region University Network (BSRUN) i la Aalborg University (AAU).

La finalitat del projecte és crear una comunitat de treball destinada a promoure la innovació regional.

La finalitat del projecte és crear una comunitat de treball destinada a promoure la innovació regional, que estigui integrada per universitats i altres actors representatius del territori i que actuï de plataforma de difusió de materials d'aprenentatge i de foment de l'intercanvi de bones pràctiques. Aquesta tasca es vol acompanyar en últim terme d'un treball divulgatiu que permeti fer arribar les conclusions i recomanacions al teixit social i que possibiliti un diàleg fluït amb les autoritats europees.

Pel que fa al treball de divulgació, la iniciativa preveu la publicació d'informes anuals sobre projectes destacats que hagin contribuït a la innovació regional i l'organització de conferències, tallers i seminaris per a la difusió dels resultats obtinguts.

La primera de les tres conferències previstes al projecte se celebrarà a Barcelona el novembre de 2010 i reunirà líders acadèmics d'universitats europees, representants dels governs locals i actors clau del món empresarial per discutir i explorar noves estratègies que permetin aprofundir en la col·laboració entre els centres d'ensenyament superior, les empreses i les institucions governamentals. Una cooperació que pren especial rellevància en moments de crisi econòmica, en què es fa més necessària l'aportació de les universitats en la formació de capital humà, en la creació i transferència de coneixement i la seva contribució al desenvolupament econòmic i social.

Plans pilot per fomentar la relació entre els tres sectors

El programa inclou una sèrie de plans pilot adreçats a responsables universitaris, membres de governs regionals i representants del món de l'empresa per fomentar les relacions entre els tres sectors.

La formació permanent i la necessitat de desenvolupar projectes en què participin proveïdors de treball (que tinguin present la demanda del mercat laboral i que defineixin les actituds, competències i habilitats requerides pels futurs treballadors) figuren entre les qüestions en què es vol aprofundir. També formen part de l'agenda la importància de la innovació i la transferència de coneixement així com tots aquells aspectes vinculats a l'estratègia, lideratge, governament i finançament de les universitats.

Les experiències dels projectes pilot formen la base per a l'elaboració de les guies de bones pràctiques i per al desenvolupament d'un programa de lideratge pels actors a nivell regional.

L'aportació de les universitats en la formació de capital humà i en la creació i la transferència de coneixement pren especial rellevància en moments de crisi econòmica.

Desenvolupament institucional i formació

La formació i el desenvolupament professional en matèria de gestió universitària és cabdal pel bon funcionament de les universitats i per a impulsar-ne la innovació. Per aconseguir-ho, l'ACUP treballa en dues iniciatives concretes mitjançant el Programa de desenvolupament institucional i formació.

El Programa de desenvolupament institucional i formació de l'ACUP pretén desenvolupar accions per a la millora permanent de les universitats i per al desplegament d'accions de formació en matèria de gestió universitària en un sentit ampli. Es considera molt oportú que les vuit universitats que conformen l'ACUP puguin treballar conjuntament per compartir i analitzar informació en les diverses matèries que afecten la direcció i la gestió universitària. El fet de generar iniciatives conjuntes al si de l'Associació ha de permetre treballar amb més eficàcia i eficiència i generar economies d'escala sempre que sigui possible. Específicament, el Programa de desenvolupament institucional i formació destaca per l'orientació a l'anàlisi d'experiències i sistemes universitaris d'altres països que facilitin la reflexió i l'adaptació, quan s'escaigui, a la realitat catalana i del conjunt de l'Estat.

Concretament, el programa treballa a dia d'avui en dues iniciatives:

Escola de gestió universitària i de la recerca

La gestió universitària es troba immersa en un període de canvi i evolució, fruit de diversos factors coincidents en el temps: adaptació dels estudis a l'espai europeu d'educació superior, nova legislació en matèria d'universitats, increment sostingut de les activitats de recerca i transferència de coneixements, desenvolupament de noves estructures i mecanismes de gestió (consorcis, fundacions), internacionalització de les universitats, noves metodologies de formació, etc. La gestió universitària, alhora, comprèn activitats diverses i que sovint requereixen una alta especialització tècnica i professional: gestió acadèmica, econòmica i de recursos, jurídica, d'organització i planificació universitària, de serveis diversos (biblioteques, instal·lacions

i edificis, equipaments científics), de recursos humans, de gestió de l'R+D i la transferència tecnològica, d'atenció als estudiants. Al mateix temps, les universitats s'han convertit en un sector de grans dimensions, tant en el nombre d'usuaris i en els recursos gestionats com en del personal vinculat. Per tot plegat, es considera prioritari generar iniciatives per a la formació i el desenvolupament professional dels equips directius i de gestió de les universitats en un sentit ampli, comptant amb l'expertesa de les diverses universitats en aquest camp. En aquest sentit, l'experiència d'altres països i sistemes universitaris innovadors, on la cooperació interuniversitària i amb les administracions públiques és un factor essencial, ha de ser un referent per al desenvolupament de l'Escola de gestió universitària i de la recerca.

En aquest context, durant l'any 2010 s'ha dut a terme un estudi que analitza les necessitats de formació en matèria de gestió de la recerca i la innovació a Catalunya, amb un èmfasi especial en les universitats i els centres de recerca. L'estudi és fruit d'un conveni de col·laboració específic entre l'ACUP, l'Associació Catalana d'Entitats de Recerca (ACER) i Talència. L'estudi ha estat coordinat per Lluís Torner, president de l'ACER i Josep M. Vilalta, secretari executiu de l'ACUP, i ha comptat amb la participació d'un grup d'experts format per les següents persones: Oriol Guixà, Francesc Solé Parellada, Lluís Ferrer, Salvador Barberà, Eduard Vallory, Joan Bigorra, Ramon Ollé, Eduard Valentí, Xavier Ferràs, Judit Coll.

El programa destaca per l'orientació a l'anàlisi d'experiències i sistemes universitaris d'altres països que facilitin la reflexió i l'adaptació a la realitat catalana quan s'escaigui.

- El juliol de 2009 se celebrà la “Jornada d'experiències i bones pràctiques d'altres països en la cooperació universitària per al desenvolupament”, amb la participació de tres experts del DAAD (Alemanya), Nuffic (Països Baixos) i SIU (Noruega). La finalitat de la jornada va ser analitzar experiències en cooperació universitària per al desenvolupament d'altres països europeus i debatre l'aproximació de les universitats públiques catalanes.

Seminaris d'anàlisi i formació

S'organitzen periòdicament seminaris per aprofundir en diverses temàtiques d'interès per al món universitari i de la recerca. Concretament, s'han organitzat tres seminaris en el darrer any:

- El novembre de 2009 s'organitzà el seminari “Les universitats en un món global. El Pla de projecció internacional de les universitats públiques catalanes” amb l'objectiu d'analitzar l'esborrany de document de Pla de Projecció Internacional de les Universitats Públiques Catalanes 2010-2015 i les estratègies de projecció internacional conjunta. Per a l'ocasió es van convidar representants de quatre institucions internacionals (DAAD, Alemanya; Neth-ER, representació dels Països Baixos a Brussel·les; Universitat de Trento, Itàlia, i l'Associació d'Universitats dels Països Baixos, VSNU) que van compartir les seves experiències en el camp de la internacionalització de l'educació superior.

- L'any 2010 s'organitza el seminari “El governament de les universitats: models a Europa i futur a Catalunya i a Espanya” que analitza models de govern de les universitats a Europa. Específicament, s'analitzen els casos dels Països Baixos, Portugal i Finlàndia, que en els darrers anys han viscut processos de reforma rellevants.

RecerCaixa

El Programa RecerCaixa neix amb l'objectiu d'impulsar la recerca científica d'excel·lència a Catalunya i d'apropar la ciència i el procés d'investigació a la ciutadania, fent-la particip dels avenços i de les repercussions de la ciència a la societat.

El Programa RecerCaixa, impulsat conjuntament per la Caixa i l'ACUP i dirigit per l'investigador i exrector de la UAB Lluís Ferrer, té com a principals objectius impulsar la investigació científica i la sensibilització i la implicació dels ciutadans en el procés de creació de coneixement científic. A través d'aquest Programa es pretén ajudar a la consolidació de Catalunya com un dels principals nuclis de creació de coneixement científic i a desenvolupar una economia basada en el coneixement. Al mateix temps, es considera primordial compartir el procés de recerca amb la ciutadania per tal d'aconseguir un veritable canvi social.

El Programa RecerCaixa s'inicia amb una convocatòria d'ajuts a la recerca que vol ser una font de finançament per als millors projectes de recerca dels grups i investigadors que treballen a Catalunya. Es valoren especialment els projectes que tinguin vocació transformadora, entesa com la voluntat que els potencials beneficis arribin als ciutadans, bé aportant solucions a problemes de la societat o bé generant nou coneixement científic i trobant respostes a preguntes fonamentals.

El Programa s'articula mitjançant un conveni signat entre la Caixa i l'ACUP pel període 2009-2014 i compta actualment amb un pressupost de 9 milions d'euros. Es compta també amb el suport de Talència per al procés d'avaluació científica dels projectes.

El Programa RecerCaixa posarà l'èmfasi en activitats de divulgació i en el debat al voltant de la ciència i dels projectes finançats per la convocatòria. A través d'aquests projectes es pretén donar una visió àmplia sobre temes de rellevància social, tractant un mateixa matèria des de diferents punts de vista: científicament, socialment i políticament.

Convocatòria de projectes 2010

La convocatòria RecerCaixa 2010 es va fer pública al mes de juny de 2010 i es van presentar 461 sol·licituds de 80 institucions diferents. La convocatòria estava oberta a investigadors doctors amb contracte estable amb una universitat o centre d'investigació radicat a Catalunya. La convocatòria es resoldrà a finals de l'any 2010 i els projectes seleccionats es duran a terme en els següents dos anys. Es destinaran un total de 1.400.000 € a finançar els projectes seleccionats a la convocatòria RecerCaixa 2010 amb un ajut econòmic de fins a 100.000 € per projecte.

La convocatòria 2010 es va centrar en els àmbits de ciències socials i humanitats i ciències de la salut i es van fixar unes temàtiques concretes per a cada àmbit de coneixement.

reccerCaixa

Es destinaran un total de 1.400.000 € a finançar els projectes seleccionats a la convocatòria RecerCaixa 2010 amb un ajut econòmic de fins a 100.000 € per projecte.

Per a ciències socials i humanitats les línies definides van ser: patrimoni cultural, impacte social de l'arquitectura, educació i sistemes educatius, entorn digital en l'aprenentatge, economia i sociologia de la pobresa i de la marginalitat, impacte de les entitats del Tercer Sector, immigració i economia política i polítiques públiques amb perspectiva pluridisciplinària.

Per a l'àmbit de ciències de la salut les línies definides van ser: trastorns alimentaris (obesitat, bulímia, anorèxia), salut pública, seguretat alimentària i dolor.

La convocatòria d'ajuts a la recerca RecerCaixa és de caràcter anual i cada any es definiran les línies de recerca específiques de la convocatòria. Es pretén que les línies d'investigació estiguin vinculades amb problemàtiques reals que afecten a la vida de les persones d'acord amb el caràcter social del Programa.

La Universitat dels nens i de les nenes de Catalunya (udn2.cat)

Les universitats obren les portes als escolars de primària i a les seves famílies amb el Programa de la Universitat dels Nens i les Nenes de Catalunya (udn2.cat), una iniciativa que pretén apropar els infants al món científic i acadèmic, fent-los despertar l'interès per la ciència, la cultura i el coneixement.

El Programa de la udn2.cat s'articula a partir d'un conjunt d'activitats vinculades al món universitari dissenyades a mida dels escolars i que també vol fer participants de l'experiència els pares i familiars, amb especial incidència en les capes socials més desfavorides. El que s'intenta és despertar la curiositat dels infants i dels pares per la vida universitària i fer-los prendre consciència del paper de la ciència, la tecnologia i la cultura en general.

El Programa, impulsat per l'ACUP amb la col·laboració dels departaments d'Educació i d'Innovació, Universitats i Empresa de la Generalitat de Catalunya, Talència i l'Obra Social de CatalunyaCaixa, constitueix un pas ambiciós per apropar la ciència i la universitat i divulgar el coneixement científic i els beneficis de la recerca, en tots els àmbits del saber.

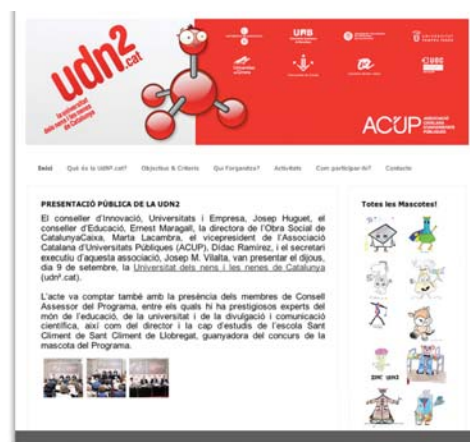
La udn2.cat s'orienta també com un instrument per potenciar la relació entre universitats i escoles i entre professors universitaris i mestres, i vol constituir una eina útil de suport a l'educació primària. La udn2.cat, a més, compta amb un Consell Assessor, que agrupa destacades personalitats i experts de l'educació primària i universitària, de les institucions implicades, dels mitjans de comunicació i del món de la divulgació i comunicació científica.

Després de diverses activitats preparatòries realitzades durant la primavera del 2010, el programa d'activitats arrenca a les universitats públiques el curs acadèmic 2010-2011. Durant el curs, els infants podran descobrir els campus de les vuit universitats que formen l'ACUP, escoltar i parlar amb professors i investigadors, assistir a classes magistrals, realitzar experiments als laboratoris o fer tallers de tecnologia.

Implicar les famílies

D'altra banda, es promouran activitats perquè els nens i les nenes puguin compartir amb les famílies experiències entorn de la universitat, la ciència i la cultura, a través de l'organització de jornades i amb la posada en marxa d'un portal interactiu obert a escoles, pares i infants, que actui com a plataforma d'informació i de difusió. La udn2.cat elaborarà també materials pedagògics de suport al currículum de l'educació primària.

A tall d'exemple, la Universitat Politècnica de Catalunya es proposa acostar els infants a la ciència i la tecnologia i despertar l'esperit investigador mitjançant el joc. El programa inclou una sèrie de tallers experimentals sobre jocs geomètrics, jocs matemàtics, jocs que introdueixen en la mesura del temps i la creació de rellotges de sol, i jocs de geologia i mineralogia.

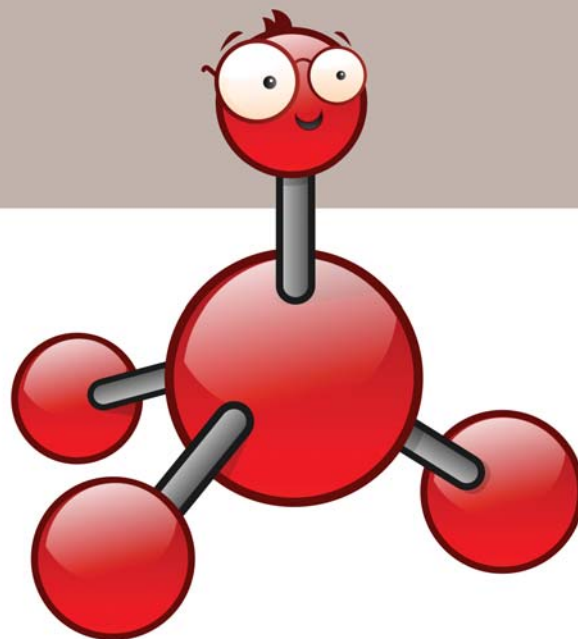

La Universitat Pompeu Fabra centra, en canvi, la seva activitat en l'organització d'un taller de ràdio que contribueixi al desenvolupament de les capacitats sonores (auditives, creatives, comunicatives i expressives) dels nens i les nenes. La jornada constarà de diversos subtallers en què es treballaran, entre d'altres, els sons sobre el paper, els sons de la veu, els sons del cos, els sons de l'entorn, els sons electrònics i la gravació de sons.

El Programa de la Universitat dels Nens i les Nenes s'està posant en pràctica amb èxit en diverses universitats europees. En l'actualitat hi ha més de 200 iniciatives d'aquesta mena, dues tercers parts de les quals s'organitzen en universitats de països germànics, on va néixer la idea. El nombre creixent d'universitats dels nens ha portat a impulsar l'associació European Children's Universities Network (ECUNET), una xarxa d'institucions que acullen universitats dels infants i que té per objectiu identificar els diversos tipus de projectes, fer difusió de les millors pràctiques i instaurar criteris comuns que permetin avaluar-ne la qualitat. L'ACUP forma part des de l'any 2009 de la xarxa europea EUCUNET.

Durant el curs 2010-2011, més de 2.000 infants de primària d'arreu de Catalunya participaran en activitats organitzades per les vuit universitats.

Cicle de Conferències “Ciència i Ciutadania”

Per tal de donar a conèixer al gran públic els resultats de la recerca científica que duu a terme el professorat i el personal investigador, l'ACUP ha impulsat des de l'any 2008 un cicle de conferències en què fins avui han participat més d'una vintena de destacats investigadors i investigadores, de disciplines diverses, de les universitats públiques i de centres de recerca.

Pedro Alonso, Lluís Torner, Mateo Valero, Josep Antoni Grífols, Teresa Capell, Manel Esteller, Joan Manuel del Pozo, Anna Cabré, Eudald Carbonell i Joan Subirats són alguns dels noms que han posat veu al cicle, organitzat per les vuit universitats públiques catalanes en col·laboració amb la Fundació la Caixa i amb el suport del Comissionat per a Universitats i Recerca de la Generalitat de Catalunya.

Els ponents han presentat les descobertes dels seus treballs d'una manera clara i entenedora, ressaltant el vessant social dels avenços de la investigació.

Des dels orígens dels grans simis a Hostalets de Pierola fins a la supercomputació del segle XXI o l'accelerador de partícules, passant pels moviments humans en l'era digital, la relació entre física i cinema i la desafecció democràtica en temps de crisi, les xerrades han abordat un ampli ventall de temàtiques que han tingut com a denominador comú el fet de posar l'accent en l'interès social de la recerca científica que es fa a Catalunya.

Es tractava, en tots els casos, que els ponents presentessin les descobertes dels seus treballs d'una manera clara i entenedora, ressaltant el vessant social dels avenços de la investigació i la seva contribució a l'hora d'explicar i transformar la realitat. El conjunt de 39 conferències s'han celebrat a les seus de CosmoCaixa a Barcelona, CaixaForum a Lleida i Tarragona i Fundació la Caixa a Girona.

Per aprofundir en els continguts de les xerrades i ampliar-ne la difusió, des de l'ACUP s'han entrevistat els investigadors participants i s'han publicat articles sobre cadascun dels temes tractats. La relació de ponents i el títol de les conferències és la que segueix a continuació:

Pedro Alonso, Centre de Recerca en Salut Internacional de Barcelona (CRESIB), UB: “Els reptes de la salut global”.

Fàtima Bosch, Centre de Biotecnologia Animal i Teràpia Gènica (CBATEG), UAB: “Noves eines per a l'estudi i el tractament de la diabetis”.

Anna Cabré, Centre d'Estudis Demogràfics, UAB: “La demografia en el canvi de segle. Quines perspectives?”

Teresa Capell, Departament de Producció Vegetal i Ciència Forestal, UdL: “Biotecnologia vegetal en la millora de la nutrició i la sostenibilitat mediambiental”.

Eudald Carbonell, Institut Català de Paleoeologia Humana i Evolució Social (IPHES), URV: “Evolució i disseny”.

Enric Carreras, Fundació Josep Carreras contra la Leucèmia, UB: “Cèl·lules mare i transplantament hemopoètic”.

Mara Dierssen, Centre de Regulació Genòmica: “El cas dels ratolins chocoadictes”.

Domènec Espriu, Institut de Ciències del Cosmos, UB: “L'instrument científic més gran mai construït: l'accelerador de partícules del CERN”.

Manel Esteller, IDIBELL-ICO: “Epigenètica i càncer”.

Josep Antoni Grífols, Departament de Física, King's College of London: “El Big Bang: el llibre del Gènesi reexplicat”.

Roderic Guigó, Centre de Regulació Genòmica, UPF: “L'essència humana en un xip? Del gen a l'ordinador”.

Claudi Mans, Departament d'Enginyeria Química, UB: “La vaca esfèrica: llenguatge científic i llenguatge quotidià”.

Manuel Moreno, Departament de Física i Enginyeria Nuclear, UPC: “De *King Kong* a *Star Wars*: física i cinema”.

Salvador Moyà-Solà, Institut Català de Paleontologia, UAB: “Els orígens dels grans simis: Hostalets de Pierola”.

Miquel Oliver, Network Technologies and Strategies (NeTS), UPF: “El govern d'internet”.

Joan Manuel del Pozo, Departament de Filosofia, UdG: “Recerca humanística i canvi social. Bases antigues del pensament contemporani”.

Adela Ros, IN3, UOC: “Comprentent el món: els moviments humans en l'era digital”.

Ricard V. Solé, Laboratori de Sistemes Complexes, UPF: “Darwin entre les màquines: vida real, vida artificial”.

Joan Subirats, Institut de Govern i Polítiques Públiques (IGOP), UAB: “La política és cosa dels polítics? Govern i desafecció democràtica en temps de crisi. Una mirada des de la ciència política”.

Ciara O'Sullivan, Nanobiotechnology and Bioanalysis Group, URV: “La història del codi genètic i la promesa de la nanotecnologia”.

Lluís Torner, Institut de Ciències Fotòniques (ICFO), UPC: “Explorant la frontera amb la llum”.

Mateo Valero, Barcelona Supercomputing Center–Centre Nacional de Supercomputació (BSC–CNS), UPC: “La supercomputació al segle XXI”.

Des dels orígens dels grans simis a Hostalets de Pierola fins a la supercomputació del segle XXI, les xerrades han abordat un ampli ventall de temàtiques.

